

УДК 316.752

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАТИВНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ У ДРУГОМУ ДЕСЯТИРІЧЧІ ХХІ СТ

О.С. Скубашевська, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії мови, порівняльного мовознавства та перекладу Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

У статті робиться спроба розглянути актуальні тенденції інновативних форм навчання, які впливатимуть на розвиток освіти в найближчому майбутньому, зокрема масове відкрите навчання, збір даних для персоналізації інтерактивного навчання, перевернуте навчання та інші.

Ключові слова: *інноваційні форми навчання, інформаційне суспільство, масове відкрите навчання, он-лайн, адаптивне навчання, інтерактивне навчання*

Інноваційний розвиток освіти є відповіддю на потреби інформаційного суспільства, де інтелект, знання людини, її науковий, освітній та культурний рівень постають у якості стратегічного ресурсу суспільно-історичного поступу. Інформаційне суспільство називають також суспільством довічного навчання, у ньому все населення має навчатися усе своє активне трудове життя. Необхідним елементом інформаційного суспільства є забезпечення кожному можливості не тільки мати доступ до інформації, ідей і знань, але й робити в їх розвиток власний внесок. Спільне використання та розширення глобальних знань з метою розвитку може посилитися через усунення бар'єрів у рівноправному доступі до інформації для діяльності в галузі економіки, політики, охорони здоров'я, культури, освіти і науки, а також через спрощення доступу до інформації. Наразі ми спостерігаємо за швидкими змінами у суспільстві, дослідники засвідчують рух до трансформації інформаційного суспільства у суспільство знань [13], інформаційні і комунікативні технології

охоплюють все ширше коло користувачів, збільшуючи свою ресурсну базу в геометричній прогресії.

Але на вражаючий розрив між технологічним вдосконаленням і надмірним розвитком і соціальним недорозвиненням вказував ще М. Кастельс [5, с. 395]. Значне збільшення інформаційних об'ємів і доступ до них все більшої кількості людей не спрощує людське існування. Людина стає складнішою, але й одночасно інфантильнішою, нездатною поглянути на проблему з різних кутів зору, нездатною аналізувати, бо аналіз замінюється ейфорією причетності до загалу, до ідеї, нездатною навчатися навіть на власних помилках, такою, якою легко маніпулювати. Йдеться не просто про розвиток технологій, але й зміни в людині – не тільки психологічні, емоційні, але й фізіологічні, такі, які можливо розглядати як позитивні і як негативні, зокрема, більша інформованість, обізнаність, але й нездатність зрозуміти текст, читати и сприймати довгі тексти, кліповість свідомості, мозаїчність в сприйнятті, втрата цільної картини світу, комунікативне і інформаційне перенавантаження (синдром інформаційної втомленості – IFS (Information Fatigue Syndrome)). Ще Х. Ортега-і-Гассет вводив термін «новітнє варварство», позначаючи ним невігластво сучасної йому «освіченої» людини, яка, дорослішаючи, все більше забуває і віддаляється від первинного загальноосвітнього мінімуму, все більше замикається у вузьких рамках фахових знань і фактично ігнорує весь величезний масив знань поза своїм фахом, претендуючи при цьому на високу інтелектуальність [2].

Людина сама створює проблему інформаційних перевантажень, неможливість засвоїти і переробити колосальні обсяги інформації, устежити за всіма нововведеннями тощо. Сьогоднішня людина живе в умовах насиченого інформаційного середовища, і завдання освіти – навчити індивіда жити в її потоці, створювати передумови й умови для безперервної самоосвіти. Адаптація людини до великої кількості інформації відбувається повільно, а поріг насичення настає дуже швидко,

отже, необхідно навчити таким прийомам розумової діяльності, як пошук закономірностей, порівняння, бачення загального і виділення розходжень, пошук залежностей між об'єктами і поняттями (класифікація), мислення за аналогією, побудову логічних умовиводів. Саме цьому повинна вчити освіта, і традиційні методи, принципи і методики часом не задовольняють ці потреби людства.

Не можна не погодитися з Е. Мореном, який досліджує сучасну людину і суспільство з позиції парадигми комплексності, складності, і стверджує, що освіта є «силою для майбутнього», тому що це один з найпотужніших інструментів зміни, а однією з найбільших проблем, з якими ми стикаємося, полягає в тому, як налаштувати наш спосіб мислення, щоб відповісти на виклик все більш складного, мінливого, непередбачуваного світу. А це призводить до необхідності переглянути наш спосіб організації знань, зламати традиційні бар'єри між дисциплінами і перебудувати освітні політики і програми [8, с. 1]. Дослідженням нових форм викладання і навчання, моніторингу і оцінки їх ефективності, філософією впровадження інноваційних педагогічних технологій і методик в добу становлення інформаційного суспільства, в час інтерактивного, складного світу займаються вітчизняні вчені-освітяни В.П. Андрущенко, В. Бех, М. Брегін, Г. Волинка, І. Дичківська, В. Журавський, І. Зязюн, В. Кремень, В. Курило, В. Луговий, М. Михальченко, С. Ніколаєнко, В. Огнев'юк, І. Предборська, І. Прокопенко, О. Савченко, М. Степко, О. Тимошенко та інші.

Група вчених з Інституту Освітніх Технологій Відкритого університету Великої Британії у звіті про інновації у педагогіці за 2014 рік виділяють 10 вже існуючих інновативних підходів, які найближчим часом будуть значним чином впливати на освіту в світі. Найвпливовішими нововведеннями були названі такі: масове відкрите соціальне навчання (в тому числі і масові відкриті он-лайн курси – МВОК), використання збору і аналізу даних для розробки педагогічних методик, перевернуте навчання,

мета-навчання, принцип BYOD, динамічне оцінювання, освіта через події, сторітелінг в освіті, концепція порогів, бріколаж [7]. Аналіз запропонованого списку інновацій призводить до висновку, що якщо два перших нововведення – масове відкрите соціальне навчання і збір даних і їх використання в освіті – можливо назвати якісно новими або оновленими принципами існування і функціонування освіти в суспільстві, то останні вісім представляють собою скоріше відносно нові підходи і методики у педагогіці, які, тим не менш, отримують значний вплив у освітньому просторі найближчого майбутнього.

Концепція відкритих кожному знань, втілена у проектах МВОК (англ. MOOC – Massive open online courses), стоїть в рейтингу інновативних підходів на першому місці і з часом стає все актуальнішою, адже зростає розуміння того, що в сучасному суспільстві саме знання стають необхідним ключем до розвитку як особистості, так і суспільства в цілому. Цю ідею вичерпно сформулював Джимі Уелс, засновник Вікіпедії, першої он-лайн вікі-енциклопедії: «Уявіть собі світ, в якому кожна людина на планеті має вільний доступ до всієї суми людських знань. Саме це ми і робимо» [8]. Це досить зухвале визначення загальної мети Вікіпедії дуже точно передає суспільне прагнення до знань, які знаходяться у вільному, необмеженому майже нічим доступі, можливість отримання яких не залежить від соціального статусу, місцезнаходження, матеріального достатку і попереднього досвіду, в тому числі і досвіду навчання. Масове відкрите соціальне навчання – не нова ідея, це вдосконалення концепції дистанційного навчання, що запропоновували університети та навчальні заклади різних форм вже давно. Найяскравішим прикладом є вищезгаданий Відкритий університет Великої Британії, який було засновано у 1969 році з метою надання можливості дистанційно отримати вищу освіту всім бажаючим, при цьому навчання здійснювалося у формі листування. Наразі велика кількість університетів надає

можливість отримати освіту дистанційно, он-лайн, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Але у XXI столітті ідея отримання дистанційної повної вищої освіти, яку пропонують вищі навчальні заклади, поступилася у рейтингу популярності концепції транслявання знань величезній кількості людей без отримання диплому. Інтернет-майданчики МВОК пропонують курси і окремі он-лайн-дисципліни, які можуть бути не пов'язані між собою, не вести до отримання певної спеціальності і які можна пройти за певну кількість часу, виконавши певну кількість завдань і прослухавши лекції. Подібні он-лайн-курси пропонуються не вищими навчальними закладами, а Інтернет порталами, що мають комерційний або некомерційний, соціальний напрям. Швидкий розвиток МВОК і їх високий і стійкий інтерес до них в останній час призвели навіть до їх порівняння з мильною бульбашкою так званих «доткомів» – віртуальних бізнесів, що набули шаленої популярності в 2000-х роках, але багато з яких виявилися провальними і комерційно не виправдали своїх очікувань [11]. Проте велика кількість МВОК є неприбульними і такими, що існують завдяки пожертвам, декларуючи свою соціальну і благодійну місію.

Одним з перших таких навчальних он-лайн проектів XXI століття була некомерційна освітня організація Академія Хана (<http://www.khanacademy.org>), яку створив у 2006 році Саламан Хан, випускник Гарварду і МІТ. Як засвідчує автор проекту, мета академії – надання високоякісної освіти кожному, всюди. Сайт академії містить декілька тисяч безкоштовних міні-лекцій з різних дисциплін, підтримується проект за допомогою пожертвувань, в тому числі і від корпорацій-гігантів таких, як Google. Треба також згадати приватний некомерційний фонд Sapling, який з 1984 року проводить конференції TED (Technology Entertainment Design – Технології Розваги Дизайн, <http://blog.ted.com>) і викладає відео виступів своїх доповідачів у безкоштовному доступі, таким чином пропонуючи невеликі відео-лекції.

Місія конференції вбачається у поширенні унікальних ідей («ideas worth spreading»), а теми лекцій вже не обмежуються проблемами, винесеними у назву фонду, а торкаються актуальних питань науки, політики, культури, бізнесу, глобальних проблем.

Початок 2010-х років відзначився появою великої кількості масових відкритих он-лайн-курсів МВОК (англ. MOOC – Massive open online courses) [1, 3, 6, 12, 15]. Он-лайн-курси Coursera (<https://www.coursera.org>), FutureLearn (<https://www.futurelearn.com/>), Edx (<https://www.edx.org>), Udacity (<https://www.udacity.com>), Iversity (<https://iversity.org>) та багато інших пропонують широкий вибір он-лайн-дисциплін від університетів з світовим іменами і окремих викладачів. Подібні дисципліни включають в себе відео і аудіо лекції, он-лайн-семінари, дискусійні клуби в режимі он-лайн або в режимі чатів і коментарів, он-лайн-тести, зворотній зв'язок викладачів і студентів, оцінювання і видачу сертифікатів або дипломів по закінченню навчання. Специфіка відкритих он-лайн-курсів полягає в тому, що вони пропонують не просто відеолекції та тести, але й утворюють спільноти зацікавлених у навчанні людей з різним досвідом, часом навіть різним рівнем підготовки, з різних країн світу, і таким чином організують мережеве колегіальне навчання.

Прикладом таких МВОК-порталів є он-лайн-курси Coursera, що були засновані професорами Стенфордського університету у квітні 2012 року і вже завоювали майже 10 мільйонів прихильників і слухачів, і які наразі пропонують для вивчення серію дисциплін в наступних галузях: інженерія, гуманітарні науки, медицина, біологія, суспільні науки, математика, бізнес, інформатика та інші. Ці он-лайн-курси вже заключили партнерські відносини з 83 університетами світу, в тому числі і американськими вищими навчальними закладами з найвищим рейтингом. Цілком можливо, що вищі навчальні заклади відчули певну конкуренцію, адже МВОК швидко нарощують темпи свого зростання, їх аудиторія збільшується в геометричній прогресії, тоді як класичним університети важко долучитися

до такого блискавичного розвитку. Час покаже, як і у якому напрямку будуть далі розвиватися МВОК, однак скоріше за все вони не будуть конкурувати з університетами, можуть скоріше стати рекламним майданчиком для вишів, де майбутні студенти можуть спробувати свої сили в навчанні, а також засобом підвищення кваліфікації або отримання нових знань зі сфери інтересів студента МВОК.

За останні чотири роки на території України також з'явилися он-лайн проекти, зокрема громадський проект масових відкритих он-лайн-курсів Прометеус (<http://prometheus.org.ua/about-us/>), який поки що пропонує чотири дисципліни з програмування і фінансів, а також Мрія-Урок (<http://www.mriya-urok.com>) – Інтернет портал, заснований в квітні 2011 році одеськими вчителями-ентузіастами, який пропонує відеоуроки для школярів на різну тематику: від алгебри до іноземних мов.

Другим важливим інноваційним підходом в освіті було названо залучання аналітичних даних для розробки педагогічних методик і підходів. Збір персональних даних від користувачів в Інтернеті відбувається дуже часто навіть без їх відома і автоматично фіксується, аналізується, а за результатами аналізу користувачам Інтернету пропонують контекстну рекламу на сайтах, яка адресно спрямована на їх потреби і вподобання. Авторами таких розгалужених баз персональних даних, що містять усю інформацію про вподобання, інтереси, хобі, деталі біографії, є перш за все маркетингові компанії, які розробляють шляхи цільової (таргетованої), клієнтоорієнтованої реклами в Інтернеті, що націлена на споживача з певними потребами. Такі збір інформації відбувається майже на всіх інтернет-платформах, але особливо часто персональну інформацію про приватне життя користувачів Інтернету збирають і використовують пошукові сайти типа Google, соціальні мережі типа Facebook, Instagram та безліч інших сайтів, зокрема сайти он-лайн-сервісів, он-лайн-крамниці, товари поштою та навіть самі веб-браузери. В травні 2014 року журнал Тайм надрукував статтю Дж. Варесі за

результатами експерименту, який вона організувала і успішно провела: жінка змогла приховати від таких зборщиків персональних даних в Інтернеті інформацію про свою вагітність (адже інформація про вагітність є однією з найбільш привабливих для цільової реклами), але для цього вона впродовж дев'яти місяців почувала себе майже злочинцем або шпіоном, який приховується в ворожому місці [14].

В галузі освіти також з'явилась ідея проводити збір даних для навчальних потреб. Компанія Knewton (Ньютон, <http://www.knewton.com>), що з'явилася в 2008 році і яка спеціалізується на освіті за допомогою комп'ютерів як інтерактивних навчальних засобів, розробила інтернет-платформу з метою персоналізації освітнього контенту. Технології на сайті Knewton дозволяють навчальним закладам різного рівня розробляти програми і ефективно використовувати вже розроблені програми в межах адаптивної технології навчання, щоб визначити сильні і слабкі сторони кожного студента, спрямувати навчальний контент адресно до учня і студента з врахуванням його особистих потреб, миттєво реагувати на кожну дію учня, адаптуючись до його стилю і темпів навчання і засвоєння матеріалу [4]. Компанія проводить аналіз великої кількості вхідних даних щодо успішності учнів і пропонує власні рекомендації, засновані на кваліфікації та здібностях студентів. Алгоритм Knewton також збирає дані про те, як навчаються тисячі студентів: наприклад, порівнює успіхи користувачів, які вивчають однакові теми за допомогою різних завдань. Це допомагає компанії постійно еволюціонувати – з кожним новим учнем поради платформи стають все більш ефективними і точними, як визначають розробники і користувачі. Компанія має партнерські відносини з низкою університетів, наукових і освітніх компаній і видавництв, долучила до адаптивного навчання вже декілька мільйонів користувачів-студентів.

Ідея адаптивного навчання, заснована на регулярному тестуванні студента і його потреб, відкриває нові можливості, ще не до кінця

зрозумілі фахівцям і які потребують ретельного вивчення і аналізу. Але не має сумніву, що з розвитком технологій все більше інструментів для точного відстеження успішності і потреб освіти будуть впроваджуватися в повсякденне життя і навчання.

Нові методики і підходи зі списку педагогічних інновацій 2014 року також заслуговують на розгляд і увагу освітянського товариства. Так, метод перевернутого навчання (*flipped learning*), полягає в тому, що вся теоретична частина запланованого матеріалу вивчається учнем самостійно, вдома, за тими конспектами, відеолекціями, списком літератури або іншими ресурсами, що надає вчитель або знаходить учень самостійно, а в класі з вчителем детально розбираються завдання, обговорюються ключові питання і організується дискусія по проблемним моментам, робляться вправи по темі. Такі зміни в форматі занять дають більшу самостійності учням поза класною аудиторією (хоча учень може і не отримати завдання на самостійний пошук, це може бути чітка інструкція, наприклад, переглянути відеолекцію або прочитати лекцію у надрукованому вигляді), а в класі, під час інтерактивного спілкування з вчителем саме учень стає найбільш активним суб'єктом дії, тоді як вчитель займає більш пасивну позицію і відіграє контролюючу, спрямовуючу роль. Класна аудиторія стає простором для більш динамічного, інтерактивного навчання, де вчитель спрямовує учнів і допомагає застосовувати концепції, які вони вивчили самостійно (див. також www.flippedlearning.com).

На думку авторів доповіді з Відкритого Британського університету, наступні нові підходи до навчання також мають значний потенціал і впливатимуть на подальший розвиток освіти на всіх рівнях:

Концепція BYOD (*Bring Your Own Devices* – «приносьте ваші особисті пристрої») – це принцип, при якому на заняттях активно використовуються смартфони, ноутбуки і планшети.

Мета-навчання – система навчання учнів тому, як правильно навчатися, це процес отримання знань, при якому саме навчання

піддається рефлексії. Навчання навчатися – важливий елемент будь-якого навчання, який есплікується в розумінні і здатності визначати свої власні потреби в навчанні і включає в себе розвиток навичок відкритого спілкування та спільної роботи, гнучкість і творчий підхід в нових ситуаціях, надає впевненість у своїй здатності приймати належні і ефективні заходи в мінливих обставинах. Навчання навчатися постає дуже дієвим засобом освіти в світі, де зміни парадигми знань відбувається дуже суттєво кожні 20 років, і здатність швидко вчитися і перевчатися стає як не найціннішою якістю людини.

Метод сторітелінгу у навчанні виник в межах нарративної педагогіки і полягає у поданні нової теми у вигляді ефектно оформленої історії, але не просто презентації, а складної системи з візуальною, аудіальною та іншою підтримкою завдяки відповідним додаткам та сервісам. Метод полягає не просто в тому, що на уроці учням розкажуть казку, але все їх навчання буде інкопороване у історії різних жанрів, які будуть розгортатися на різних, але пов'язаних між собою рівнях.

Серед інших методик і концепції у докладі ВБУ названі також динамічне оцінювання (система оцінювання не за окремі завдання, а за прогрес у навчанні в цілому, оцінювання потенціалу вчитися), освіта через події (організація освітніх проектів, заходів, свят і фестивалів), концепція порогів (у відповідності до якої вчитель виділяє важкі для розуміння учнів пороги і намагається їх подолати за допомогою низки методик), бріколаж (використання для навчання всього, що завгодно, крім спеціально створених інструментів), але на наш погляд, ці ідеї важко вважати безпосередньо нововведеннями останнього часу, оскільки ці методики або їх елементи вже достатньо давно використовуються педагогами у світі і в Україні, хоча не можна заперечувати їх значення і вплив у подальшому на систему освіти у цілому.

Новий час вимагає нових підходів до навчання. За думкою І.М. Предборської, яка посилається на роботи Е. Морена і Д. Brenta, нова

програма навчання, курикулум повинен бути багатомірним простором можливих освітніх інтеракцій і мета-комунікацій, заснованих на таких концептах, як трансфеноменальність, трансдисциплінарність, трансдискурсивність, транскультурність [10, с. 79]. Впровадження і збереження цих концептів в практиці освіти є нагальним завданням сьогодення. І нові підходи і тенденції в світовій практиці освіти свідчать про те, що відповідями на ці серйозні виклики можуть стати альтернативні, поки що нетрадиційні, інноваційні підходи в освіті. Безумовно, майбутнє належить інтерактивним освітнім технологіям, але не треба забувати, що використання найостанніших розробок інформаційних технологій не може повністю замінити особистість Вчителя. Погоня за мотивацією до навчання призводить до надмірного покладання на ТЗО, на інформаційні технології, що може маскувати відсутність потреби вчитися. В цілому, освіта повинна бути не сервісом, що надається учню або студентові, не освітніми послугами, а суспільно значущим, соціально важливим багатограним процесом забезпечення людини знаннями, необхідними для подальшого виживання і функціонування суспільства і самої людини, розкриттям внутрішнього потенціалу особистості і поштовхом до самореалізації, самопізнання і саморозвитку.

Література

1. Богданович Е. Глобальный Гарвард. Как учиться в самых престижных университетах мира без денег и личного присутствия / Е. Богданович // Корреспондент. – № 33. – 29 августа 2012. – Режим доступа: <http://korrespondent.net/business/career/1388196-korrespondent-globalnyj-garvard-kak-uchitsya-v-samyh-prestizhnyh-universitetah-mira-bez-deneg-i-lich>.
2. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс / Х. Ортега-и-Гассет. – М. : АСТ, 2008. – 352 с.
3. Поципух Е. Иван Примаченко: «Какие онлайн-курсы нужны в Украине? Все!» / Е. Поципух // Образовательный онлайн-журнал EduClub. – Режим доступа: <http://educlub.com.ua/ivan-primachenko-kakie-onlajn-kursy-nuzhny-v-ukraine-vse/>
4. Синельников В. «Мы можем собирать данные и исправлять учебники на лету». Сара Иттelson, директор по развитию Knewton, о внутреннем устройстве самого технологического образовательного

стартапа и максимуме адаптивности, достигнутом в наше время / В. Синельников // Edutainme.ru. – 05.05.2014. – Режим доступу: <http://www.edutainme.ru/post/my-mozhem-sobirat-dannye-i-ispravlyat-uchebniki-na-letu/>

5. Castells M. End of Millennium. – 2nd ed. / М. Castells. – Wiley-Blackwell, 2010. – 130 p.

6. Daniel J. Making Sense of MOOCs: Musings in a Maze of Myth, Paradox and Possibility / J. Daniel // Research paper presented as a fellow of the Korea National Open University. – 2012. – 26 p. – Режим доступу: <http://sirjohn.ca/wordpress/wp-content/uploads/2012/08/120925MOOCspaper2.pdf>

7. Innovating Pedagogy 2014. Exploring new forms of teaching, learning and assessment, to guide educators and policy makers. Open University Innovation Report 3 / Mike Sharples and others. – The Open University, 2014. – 41 p. – Режим доступу: http://www.openeducationeuropa.eu/sites/default/files/news/Innovating_Pedagogy_2014.pdf

8. Jimmy_Wales // Wikiquote. – Режим доступу: http://en.wikiquote.org/wiki/Jimmy_Wales

9. Morin, E. Seven Complex Lessons in Education for the Future / E. Morin. – Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 1999. – 63 p. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001177/117740eo.pdf>

10. Predborska I. E. Morin's Complexity Paradigm in the Context of Informational Challenges to Education / I. Predborska // Systems. Connecting matter, life, culture and technology. – 2013. – Volume 1, issue 3. – P. 68-82.

11. The attack of MOOCs // The Economist. – 20.07.2013. – New York. – Режим доступу: <http://www.economist.com/news/business/21582001-army-new-online-courses-scaring-wits-out-traditional-universities-can-they>

12. The MOOC Model for Digital Practice / A. McAuley, B. Stewart, G. Siemens, D. Cormier. – CC Attribution, 2010. – 63 p. – Режим доступу: http://davecormier.com/edblog/wp-content/uploads/MOOC_Final.pdf

13. Towards Knowledge Societies. UNESCO World Report. – Paris: UNESCO Publishing, 2005. – 226 p.

14. Veresi J. My Experiment Opting Out of Big Data Made Me Look Like a Criminal / J. Veresi // Time. – May 1, 2014. – Режим доступу: <http://time.com/83200/privacy-internet-big-data-opt-out/>

15. Wan T. Insights and Trends that Make MOOCs Matter / T. Wan // edSurge. – August 4, 2014. – Режим доступу: <https://www.edsurge.com/n/2014-08-04-insights-and-trends-that-make-moocs-matter>

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ИННОВАТИВНЫХ ФОРМ ОБУЧЕНИЯ ВО ВТОРОМ ДЕСЯТИЛЕТИИ XXI ВЕКА

О.С. Скубашевская

В статье делается попытка рассмотреть актуальные тенденции инновативных форм обучения, которые будут влиять на развитие образования в ближайшем будущем, в частности массовое открытое образование, сбор данных для персонализации интерактивного образования, перевернутое образование и другие.

Ключевые слова: инновационные формы образования, информационное общество, массовое открытое образование, онлайн, адаптивное образование, интерактивное образование.

CURRENT TRENDS OF INNOVATIVE FORMS OF TEACHING IN THE SECOND DECADE OF XXI CENTURY

O.S. Skubashevskaya

This article examines current trends in innovative forms of teaching that will affect education in the near future, including a massive open learning, gathering data for the personalization of interactive learning, flipped classroom and others.

Objective conditions and need for informatization of education are outlined in the thesis. Informatization in education is presented as the only means of information transfer, intensification of educational process, growth of knowledge volume, increase in efficiency of students success control, expansion of intellectual horizons of educational process participants, expansion of personal freedom.

Keywords: innovative forms of teaching, information society, massive open learning, online, adaptive learning, and interactive learning.